

kalendárium

re-flex. Kortárs tervezőgrafikai értelmezések a Bauhaus nyomán. Kassák Múzeum – MOME
Ujveczki Tímea Éva: *Kreatív Képi Kommunikáció* – Bauhaus 100 Illusztratív Plakát kurzus 01
© MOME

RE:FLEX – KORTÁRS TERVEZŐGRAFIKAI ÉRTELMEZÉSEK A BAUHAUS NYOMÁN

• **KASSÁK MŰZEUM** • szeptember 1-jéig • A Moholy-Nagy Művészeti Egyetem és a Petőfi Irodalmi Múzeum – Kassák Múzeum együttműködésének köszönhetően az óbudai múzeumban is a Bauhaus 100. évfordulójának szentelhetjük figyelmünket. A centenárium nem pusztán az egyetem névadója, Moholy-Nagy László miatt fontos, hanem a Bauhaus progresszív oktatási, dizájn- és művészetfilozófiai programja miatt is, amely máig jelentős hatást gyakorol az egyetem szakmai identitására. A most látható tárlat azt mutatja be, miként viszonyul egy fiatal generáció a Bauhaus máig ható nyitott, kísérletező gondolkodásmódjához, a vizualitás mai eszközrendszerével mind a hagyományos médiumok (plakát, könyv, arcuattervezés), mind az új digitális technológiák (webdizájn, hangdizájn) területén. A hallgatói munkákból kiderül, miként értelmezik és alkalmazzák a „Bauhaus-szellemet” a jelen digitális folyamataiban, szociális és társadalmi irányú kezdeményezéseiben vagy a közösségi alapú szerveződésekben.

NEPÁL MŰVÉSZETE MOST – NEPÁL KORTÁRS MŰVÉSZETE • **VILÁGMŰZEUM,**

BÉCS • november 6-ig • Az idei év európai múzeuma versenyen a múzeumok társadalmi szerepvállalását elismerő Kenneth Hudson-díjat a Heldenplatzon található Weltmuseum Wien nyerte el. A múzeum a világ egyik legjelentősebb (200 ezer néprajzi tárgy, 75 ezer fotó, 144 ezer nyomtatvány) etnológiai gyűjteményét kezeli, amely főleg a nem európai népek kultúráját tárja fel. A zsűri indoklásában felhívta a figyelmet arra, hogy kevés európai múzeum néz szembe ennyire mélyen a kolonializmus örökségével. A múzeum elismeri a gyűjteményei különböző rétegeibe ágyazott dilemmákat, és arra törekszik, hogy egy olyan kortárs múzeumot hozzon létre, amely bolygónk kulturális sokszínűségét, az emberi jogok, az integráció és az interkulturális együttélés tiszteletét ünnepli. A múzeum központi részét egy korszerű látványtár képezi. A gyűjtemény központi állományát 14 egymás után sorakozó kiállítóterem mutatja be, ahol több mint háromezer kiállítási tárgy, valamint számos fénykép és szöveges tábla világítja meg a gyakorta meglepő összefüggéseket Ausztria és a világ között. Az állandó kiállításához időszaki kiállítások kapcsolódnak. Ilyen jelen pillanatban a Nepál kortárs művészetét átfogóan bemutató tárlat, amely az 1950-es évektől napjainkig vizsgálja az alkotókat és munkáikat. A kiállított művek – mintegy 130 festmény, szobor, videó, installáció – nemcsak a nepáli, a Nepállal kapcsolatos társadalmi, gazdasági, kulturális jelenségek és a Nyugat

szerepének újragondolását segítik elő, hanem azt is megmutatják, a helyi, a nemzeti és a globális összefonódás milyen mintázatokat ölt.

MUSEUM FÜR KOMMUNIKATION (A KOMMUNIKÁCIÓ MÚZEUMA), BERN •

ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁS • Interaktív állomásokon, meglepő tárgyakon, nagyméretű videóképernyőkön különleges élményeket kínál az idén májusban az Európa Tanács parlamenti közgyűlésének díjával kitüntetett intézmény. Ahogy az zsűri indoklásában is szerepel, a múzeum több mint műtárgyat felvonultató hagyományos tárlat. A berniek olyan nyüzsgő laboratóriumot alakítottak ki, ahol értelmezhetővé válnak a kommunikáció változatos formái, a különböző társadalmi kölcsönhatások, új kapcsolatok, kreatív folyamatok, felfedezhetővé és megvitathatóvá válnak a kommunikáció kulturális, történelmi, politikai szerepével kapcsolatos létfontosságú kérdések. A kiállításokban – külön erre a célra képzett – kommunikátorok várják a látogatókat, akikkel beszélgetést kezdeményezhetnek, akik elmondják a múzeumban található ezer tárggyal kapcsolatos egyedi történeteket. Bár a kiállítótérben elsősorban az interaktív, multimédiás megoldásokon van a hangsúly, a múzeum fantasztikus gyűjteményt kezel Svájc posta-, filatélia-, távközlés-, rádió-, tévé- és informatikatörténetéről, sőt önálló nemzetközi képzőművészeti gyűjtemény világítja meg a művészet és a kommunikáció közötti sokoldalú párbeszédet.

ŐSKOR, EGY MODERN REJTÉLY • **CENTRE POMPIDOU, PÁRIZS** • szeptember 16-ig

• Milyen kapcsolatban áll egymással az őskor és a modernitás, a kortárs művészet? Milyen ideákra, elképzelésekre épül ez a meglehetősen termékeny viszony? – teszi fel a kérdést Picasso, Miró, Klee, Giacometti, Beuys, a kortársak közül pedig például Marguerite Humeau, Pierre Huyghe és Dove Allouche művein keresztül a több régészeti, természettudományi múzeum összefogására épülő párizsi kiállítás. Egy sajátos kronológiai utazás során felfedezhetjük, miként látta a történelem előtti időszakot a művészet és a társadalom, hogyan változott az őskor fogalma, milyen kísérleteket eredményezett a témával kapcsolatos diskurzus az elmúlt századokban.

HERMAN BOERHAAVE ÉS AZ ARANYKOR TUDOMÁNYA • **RIJKSMUSEUM BOERHAAVE, LEIDEN** • szeptember 1-jéig • 2019-ben Az év európai múzeuma díjat a leideni, főként orvos-, fizika-, csillagásztörténeti gyűjteményeiről híres Boerhaave Múzeum vihette haza. A nemzetközi zsűri a 2017 végére megújult holland természettudományi múzeum kiállításainak ötletgazdagságát és a tudománykommunikáció kreatív és újszerű megközelítését értékelte. A látogatók a gyűjtemény kiemelkedő jelentőségű műtárgyait a legújabb

Gouden Eeuw Rijksmuseum Boerhaave, állandó kiállítás
Fotó: Mike Bink

Anatómiai színház, Gouden Eeuw Rijksmuseum Boerhaave

Gouden Eeuw Rijksmuseum Boerhaave, állandó kiállítás
Fotó: Mike Bink

technológiák segítségével és személyes történetek alapján élményszerűen, játékosan ismerhetik meg, öt témakör mentén. Az aranykorral foglalkozó rész az új gondolatokról, a felfedezésekről szól, a „betegség és az egészség” az egészségügy újításait, orvosi-etikai kérdéseket boncolgatja, külön részt kapnak a felvilágosodás időszakának fizikával kapcsolatos gyűjteményei, majd a mérnöki tudományok eredményei. Végül a „nagy kérdések” zárják a közös gondolkodást, Einstein küldetésétől kezdve a 21. század égető témáig. A különböző prezentációkban a jelenlegi holland kutatások emblematikus termékei, fejlesztései is megjelennek, így a látogató valóban a tudomány fellegvárában érezheti magát. A múlt és a jelen folytonos és előremutató találkozása talán a múzeum szimbólumának is tekinthető anatómiai teátrumban indul, ahol 1594-től az amfiteátrumhoz hasonlóan kialakított nézőtérrel diákok és más érdeklődők figyelhették a boncolásokat. Most egy különleges film segítségével a tudomány kapuját tárják fel itt a látogatók előtt. Hasonló élménnyel kecsegtet, amikor Andreas Vesalius anatómiai rajzait háttorzongató látványként a karunkra vetíthetjük, vagy megnézzük, Antoni van Leeuwenhoek (1632–1723), a mikrobiológia alapítója mit láthatott mikroszkópján. Névadójának 350. születésnapját időszaki kiállítással ünnepli a múzeum. A leideni botanikus, orvos, kémikus, humanista életműve kulcsfontosságú az európai orvostudomány fejlődése szempontjából, a klinikai módszert Boerhaave honosította meg a gyógyítás gyakorlatában és oktatásában. A leideni egyetemet az orvosi képzés modelljévé fejlesztette, még száz évvel később is az ő könyveiből oktattak Európa-szerte. A kiállításon a látogatók 110 műtárgyon (sőt másolatokon, játékokon, programokon) keresztül ismerhetik meg Németalföld fénykorát, szembesülhetnek a korabeli tudósok ismereteivel és tapasztalataival.

PANEL • MODEM MODERN ÉS KORTÁRS MŰVÉSZETI KÖZPONT, DEBRECEN •
2019. augusztus 3.–november 17. • A tárlat Debrecen és a régió elsősorban paneles technológiával épült lakótelepeit kutatja, interdiszciplináris módszerekkel, a tudomány, építészet és a művészet eszközeivel, Debrecen lakosságának aktív megszólításával. A MODEM legfontosabb kérdése, hogy az egykori keleti blokk városképi arculatát a mai napig jelentősen meghatározó bérházak milyen hatással vannak társadalmunkra, közösségünkre s az egyénre, sőt érzékszerveinkre, gondolkodásmodunkra – milyen a panel színe, szaga, tapintása? Létezik-e lakótelepi/panel identitás, létezik-e olyan fogalom: PANELSÉG?

AZ ELSŐ FALVAK – AZ ÚJKŐKOR LETŰNT VILÁGA A DÉL-DUNÁNTÚLON • JANUS PANNONIUS MŰZEUM – CSONTVÁRY MŰZEUM, PÉCS • 2020. június 15-ig • A Kr. e. 7–6. évezredben jelentek meg az első állandó települések a Balkán-félszigeten és a Kárpát-medencében. Fokozatosan nőtt a lakosságszám és a népsűrűség, ezzel párhuzamosan pedig a földművelés és állattartás folyamatába bevont földterületek nagysága is, ami maga után

vonta a táj és az élővilág megváltozását. Az új típusú életmód az emberek gondolkodásában, hitvilágában, a világban betöltött helyükről való vélekedésben is radikális változásokat okozott.

A több mint hétezer évvel ezelőtt lezajlott folyamatok rekonstruálása mindenekelőtt a nagy mennyiségben feltárt leletanyag és a korszerű módszerekkel dokumentált régészeti jelenségek alapján, szisztematikusan alkalmazott, bonyolult és költséges természettudományos módszerek segítségével lehetséges. A Janus Pannonius Múzeum és az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Régészeti Intézetének közös kiállítása a helyi újkőkori közösségek közép-európai szinten is jelentős régészeti örökségét mutatja be a legújabb kutatási eredmények tükrében. Ez az első olyan magyarországi projekt, amely az autópálya-építkezésekhez köthető megelőző feltárások során előkerült jelenségek és leletek tudományos feldolgozása során létrejött új eredményeket komplex kiállításon mutatja be.

AZ ELSŐ BÁSTYA. POP-UP KIÁLLÍTÁS EGY ERŐDÍTMÉNY REJTETT KINCSEIRŐL KÉT HELYSZÍNEN • **BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM** • október 31-ig • A Táncsics Mihály utca 9. szám alatt található ingatlan kertje – amely évtizedeken át megközelíthetetlen volt a Várba látogatók számára – öt hónapon keresztül egy régészeti sétánnyal és a lőportárban kialakított interaktív kiállítással várja a látogatókat. 2018-ig rejtőzködött itt a Szapolyai János magyar király által építtetett, Erdélyi bástyának nevezett védelmi erődítmény, a falai közt elrejtett két éremkincslelettel, valamint olyan tárgyakkal, amelyek a korabeli ember mindennapi életmódjáról mesélnek nekünk. A BTM Vármúzeumban bemutatott kiállítás fókuszában a két, arany- és ezüstpénzekből álló kincslelet, fegyverek, teljesen épségben maradt lakatok, pipák és porcelánok állnak. A kurátorok felvállalt célja, hogy a tárgyakon keresztül a török kori ember életmódjának a köztudatba még be nem került érdekességeit mutassa be. Megismerhetjük például a kávézás és pipázás szokásának módjait, valamint kiderül, mi lapulhatott egy török kori ember bukszájában. Sőt az itt feltárt, szinte teljesen ép felvonóhidas kapu makettjét is kipróbálhatjuk.

AZ ÖNARCKÉP FANTOMJA. REMBRANDT 350 • **MAGYAR NEMZETI GALÉRIA** • szeptember 22-ig • Rembrandt halálának 350. évfordulóján a magyarországi neoavantgárd néhány immár klasszikusnak tekinthető Rembrandt-parafrízát mutatja be a Magyar Nemzeti Galéria legújabb kamarakiállítása. A tárlaton többek között Lakner László *Rembrandt tanulmányok* (1966) című festményét, Birkás Ákos *Rembrandt, az önarckép fantomja* (1977) című konceptuális fotóművét, valamint Forgács Péter *Idő/közben: Rembrandt morfok* (2006) című videoinstallációját láthatja a közönség. A kiállításon látható művek kölcsönösen értelmezik, árnyalják egymást, sőt akár az önarckép mibenlétére vonatkozó gondolatmenet elemeiként is össze-

olvashatók. Mindhárom művész Rembrandtot mint az önarcképfestészet klasszikusát idézi meg, az önarckép születését, az arc alakulását mint időbeli folyamatot mutatja be, az idő múlását, illetve a művész és a művészet időben változó mivoltát és önazonosságának kérdését vizsgálja.

HOGYAN ÉLNEK AZ EMBEREK? • **FRANKFURTI TÖRTÉNETI MÚZEUM, VÁROSI LABORATÓRIUM** • október 13-ig • A hajléktalansággal küzdő Frankfurtban az 1920-as években Ernst May nevéhez kötődik az az építészeti reformmozgalom, amely során az alacsonyabb jövedelműek számára mintalakótelepeket, lakónegyedeket, bolygóvárosokat építettek. Az 1925 és 1930 között interdiszciplináris elvek alapján felépített mintegy 15 ezer lakóegység ma is létezik. A német múzeum részvételi projektjének célja, hogy Frankfurt am Main szóban forgó városrészeit egy egyszerű kiállítással elérje, és megtudja: hogyan élnek ezeken a lakótelepeken ma az emberek? A városi laboratórium munkatársainak az a céljuk, hogy megtudják: mi maradt meg az egykori reformmozgalom szellemiségéből, hogyan akarnak élni, milyen gondokkal küzdenek a jelenlegi lakók, miként érdemes a jövőben megtervezni az új városrészeket?

KŐ/PAPÍR/FRESKÓ – MEGMENTETT MŰKINCSEK • **MAGYAR NEMZETI MÚZEUM** • szeptember 1-jéig • Hagyomány, hogy a Magyar Nemzeti Múzeumban minden nyáron *Megmentett műkincsek* címen kiállítás nyílik, hogy a látogatók megtekinthessék a frissen diplomázott restaurátorhallgatók mestermunkáit. Az idei tárlat fókuszában az anyagokra, technikákra való utalás áll, a látogatók kíváncsiságára bízva az arculati elemként megjelenített különleges anyagtypusok felfedezését az egyes tárgyaknál. A kiállított tárgyak mellett elhelyezett tablók, filmek végigkísérik a látogatót a restaurálás teljes folyamatán, így érzékelhetővé válik a restauratori feladatok összetettsége. A történeti kutatás, az anyag- és készítéstechnikai vizsgálatok tudományos háttere, a kiemelkedően fontos döntéshozatalok, etikai dilemmák, valamint a munkafolyamatok során végzett beavatkozások is feltárulnak.

CSÁTH • A VARÁZSLÓ HALÁLA • EMLÉKKIÁLLÍTÁS CSÁTH GÉZA HALÁLÁNAK 100. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL • **PETŐFI IRODALMI MÚZEUM** • 2020. május 31-ig • A PIM egyedülállóan gazdag és eddig soha nem látott Csáth-gyűjteményén alapuló kiállításban a látogatók is beállíthatják „lelki tükörrendszerünket”, amellyel a befogadás külföféle útjai nyílhatnak meg előttünk. Az író naplóiban megfigyelhetjük az önmagát figyelő Csáthot. Zeneműveiben, novelláiban, egyetlen fennmaradt festményében és számtalan rajzában pedig először a benyomásokat, amelyeket keltenek bennünk, másodsor saját magunkat a művészi élvezet pillanatában, harmadszor vizsgálódó énünket figyelhetjük meg, és akkor

nem fog érdekelni semmi más bennünket, mint az, hogy kicsoda Csáth Géza, és hogy kik vagyunk mi magunk, és hogy ami eközben esik, jó vagy rossz-e? A kiállítás egyik végpontján a szenzibilitás és szecessziós hangulatok kapnak főszerepet, míg a másikon a mindezekről és az alkotás képességétől is megfosztott, már visszafordíthatatlanul lemeztelenített lélek.

MAGYAR SZÜRREALIZMUS • FERENCZY MÚZEUM, SZENTENDRE • szeptember 1-jéig • Ötven évvel ezelőtt oszlatta fel magát a párizsi szürrealista csoport. A kerek évforduló jó lehetőség arra, hogy a szentendrei múzeum számot vessen a szürrealizmus magyar képzőművészeti hagyományával. Miképpen volt jelen ez az irányzat a hazai művészeti életben? A tárlat bemutatja, hogy Magyarországon ugyan nem szerveződött önálló szürrealista csoport, de az irányzat nem pusztán létezett a magyar képzőművészetben, hanem érdemben hozzá is járult a szürrealizmus nemzetközi sikeréhez. A válogatás két olyan festménnyel indul, amelyeket az irányzat meghatározó teoretikusa, André Breton is a magyar szürrealizmus fontos előzményének tartott: Csontváry Kosztká Tivadar *Tengerparti sétalovaglás* és Gulácsy Lajos *Az ópiumszívó álma* című képe sok mindent megelőlegez a következő fél évszázad magyar művészetéből. A Ferenczy Múzeum egészét betöltő, nagyszabású kiállításon olyan művekkel is találkozhat a látogató, amelyek az elmúlt fél évszázadban sehol nem voltak kiállítva. A kiállítás kiemelt eleme Közép-Európa legnagyobb képzőművészeti fesztiváljának, az Art-Capitalnak, ahol idén nyáron 73 művész részvételével 18 + 1 új kiállítási projektet tekinthetünk meg 52 program mellett, melyek tematikája az álmok köré szerveződik.

BARTA LAJOS: TÚLÉLÉSI STRATÉGIÁK • KISCELLI MÚZEUM • szeptember 22-ig • Barta Lajos kiállítása folytatása annak az ötödik éve tartó kutatómunkának, amely során a Kiscelli Múzeum – Fővárosi Képtár gyűjteményében őrzött anyagokból kiindulva egyes tárgyakon vagy műcsoportokon, azokhoz kötődő történeteken keresztül a hatalom és művészet bonyolult viszonyának kérdését elemzi. A kiállítás nem kizárólag művészettörténeti szempontból vizsgálja Barta Lajos pályáját, hanem a hidegháború történeti-politikai kontextusában mutatja be a művész lehetséges túlélési stratégiáit: az autonómia megtartásának igényét, a kultúrpolitika szempontjainak való megfelelés nyomasztó kényszerét, a belső, majd a külföldi emigráció és az idegen közegbe való integráció összes stációját. A fiatal korától európai horizonton tájékozódó szobrász, Barta Lajos (1899–1986) csak az 1940-es évek második felében, csaknem ötvenévesen talált rá saját művészi útjára, érett, absztrakt stílusára. Ekkorra már túlélte a holokausztot, de az alkotás szabadságát nem élvezhette sokáig, létfenntartása érdekében a szocialista realizmus szellemében kellett dolgoznia, csak otthonában folytathatta tovább a korábban megkezdett utat. Igazi szabadságot csak az 1965-ös németországi emigrációja után élvezhetett, ahol absztrakt elképzelései nagyméretű köztéri szobrokként öltöttek formát.

Barta Lajos: *Tavaszi*, 1957 (bronz)
Szent István Király Múzeum, Székesfehérvár. Jelenleg a Kiscelli Múzeum kiállításán látható

